

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS/ NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS

TSHIVENDĀ LUAMBO LWA U ENGEDZA LWA U THOMA (FAL)

BAMMBIRI LA VHUVHILI (P2)

2023

TSUMBANDILA YA U MAKĀ

MARAGA: 70

Tsumbandila iyi ya u maka i na masiatari a 10.

External : Mr L Sundani

Vhune ha khandiso ho vhaledzwa

Iyani kha siatari li tevhelaho

25/06/2023

KHETHEKANYO YA A: NGANEA

U TSHILA NDI U VHONA – RN Madadzhe

MBUDZISO 1

- 1.1.1 Ndi Mpho.✓ (1)
- 1.1.2 Ndi mushumo.✓ (1)
- 1.1.3 O dibvisa kha Mashudu ngauri o vha a si tsha mu funa.✓✓ (2)
- 1.1.4 Ndi u funana hawe na Mpho ngeno e na muthannga wawe Mashudu.✓✓ (2)
- 1.1.5 Mathomo, ndi he ra pfa nga ha lufuno vhukati ha Mpho na Maria zwe zwa vhangha khudano buguni yashu.✓✓ (2)
- 1.1.6 Ndi Maria ngauri ndi ene o lutanyaho Mpho na Mashudu nga u vha funa khathihi kana nga tshifhinga tshithihi.✓✓ (2)
- 1.1.7 A/Vho Liedza.✓ (1)
- 1.1.8 Vho didzhenisa kha tshikwekwe tsha bulayo la Mashudu nge vha fhulufhedziswa tshelede i si na vhukono vha fhedza vho fariwa.✓✓ (2)
- 1.1.9 Ndi vhona i songo tea ngauri Mpho ndi ene mubva na fhungo la uri Mashudu a vhulaiwe nga u mu rambela Dzwaini na Dugudzha/ Yo tea ngauri Mpho a si ene o vhula.✓✓ (2)
- 1.1.10 - A litshe zwa vhufarekano mushumoni.
- Uri a songo nwa halwa e mushumoni.
- A thogomele vhalwadze u ya nga ha mushumo wawe.
(Mbili fhedzi.) Na dziñwe phindulo dzi pfalaho.✓✓ (2)

NA

- 1.2.1 Ndi Mashudu.✓ (1)
- 1.2.2 Ndi u wanedzwa hawe e na Mashudu nduni ya Mpho.✓✓ (2)
- 1.2.3 Musi Phophi o wanulula uri munna wawe Mpho u na vhushaka ha gwakwani na Maria na ene ombo di funana na Mashudu ndivho i ya u lifhedza Mpho.✓✓ (2)

- 1.2.4 - Mpho o tevhela Phophi musu o shavhela hayani ha vhabebi vhawe.✓
 - Phophi o todela Mpho axennde la u mu humbetshele beili na u mu imelela ngei khothe.✓
 - Phophi o isela zwiliwa Mpho musu e kothoni.✓
 - Mpho o lila nga u vhona lufuno lwa Phophi. ✓
 (Zwivhili fhedzi.) (2)
- 1.2.5 Khudano ya nga nda ngauri hu na u semana na dzinndwa dzo bvelalaho.✓✓ (2)
- 1.2.6 Maria ndi muanewa ane a vha na mikhwa i si yavhudi ngauri o ambisa Mpho ngeno ene e na wawe.✓✓ (2)
- 1.2.7 Ndi ngoho Mpho ha thoniphi ngauri o ya ha makhulu wawe o kambuwa a fhedza o ita na u vha rwa.✓✓ (2)
- 1.2.8 Ndi wa u kaidza vhathu uri vha songo didzhenisa kha zwa vhufarekano samusi hu si na zwivhuya khazwo nahone zwi vhangwa dzinndwa.✓✓ (2)
- 1.2.9 Naho Mpho o mukhakhela, Phophi o mufarela a dovha a mu todela axennde musu o fariwa izwo zwa sumbedza uri ha na zwitumbambiluni kha Mpho. Phophi u divha uri lufuno ndi mini.✓✓✓ (3)

[18]

MBUDZISO 2: HO DINA ONE – S Mbedzi

- 2.1.1 Ngeletshedzo.✓ (1)
- 2.1.2 Vhukonani havho.✓✓ (2)
- 2.1.3 Ndi musu a tshi vhudzwa mafhungo a u shavha tshikolo, u vha mbudzi na u sa fara mabindu a khotsi awe zwavhudi.✓✓ (2)
- 2.1.4 Ndi u litsha u lwa nae ngauri zwa mavili u a zwidivha nahone u a zwi funesa.✓✓ (2)
- 2.1.5 Ndi musu Ngeletshedzo na khonani dzawe vha tshi amba nga ha kuvhonele kwavho kwa mutambo wa bola ya milenzhe yo farelwaho Afrika Tshipembe nga iwaha wa 2010.✓✓ (2)
- 2.1.6 Ndi u wa ha goloi ye ya fhedza yo swa na u sa thetshelesa musu vha tshi mukaidza.✓✓ (2)
- 2.1.7 A/Ramagwedzha.✓ (1)

- 2.1.8 Ndi a u fhuriwa tshelede i si na vhukono nga Veronica na u sa kona u langa mabindu a khotsi awe.✓✓ (2)
- 2.1.9 A zwo ngo tea ngauri lwanzhe a lu xi ngeno kha Ngeletshedzo lwanzhe lwo xa ngauri tshelede ye ya vha i tshi mudadisa yo fhela.✓✓ (2)
- 2.1.10 Ndo vha ndi tshi do mu eletshedza uri a wane tsivhudzo kha vhaiwe vhoramabindu nahone a dzhenele ngudo nga ha vhulanguli ha mabindu.✓✓ (2)
- NA**
- 2.2.1 BMW.✓ (1)
- 2.2.2 O vha a khou tevhela tshelede yawe ye a fhurwa nga Veronica.✓✓ (2)
- 2.2.3 O rengisela Ngeletshedzo goloi i si na mabambiri a vhukuma hu itela uri a farwe nga mapholisa na uri goloi i dzhiwe vhunga i si na mabambiri a vhukuma./O vhudza Ngeletshedzo uri a ye Soweto u dzhia tshelede yawe a tshi zwi divha uri o mu itela tshikwekwe tsha uri a farwe.✓✓ (2)
- 2.2.4 - O vhulaha mapholisa mavhili a vhafumakadzi.
- O fha Ngeletshedzo tshigidi tshe a thuntsha ngatsho vhafumakadzi vha mapholisa.
- O ruma Ngeletshedzo nga goloi i na zwitumbu zwa mapholisa o thuntshwaho.✓✓ (2)
- 2.2.5 Ndi madikita e Ngeletshedzo a vha o didzhenisa khao e a dina nga u fhedza tshelede yo siiwaho nga vhabebi vhawe.✓✓ (2)
- 2.2.6 Ndi muanewa vha u fhura na u zwifha.✓✓ (2)
- 2.2.7 - O fhurwa nga Veronica wa musidzana.✓
- O hana mushumo we a vha a khou neiwa nga Osbon na Musuku.✓
- O phusukanya tshelede ye a sielwa nga vhabebi vhawe nga madikita.✓
(Phindulo mbili fhedzi.) (2)
- 2.2.8 Muhumbulo muhulwane ndi wa u bvisela khagala uri u sa dzhena tshikolo zwi a ita uri u fhuriwe zwi tshi leluwa.✓✓
(Na dziwe phindulo dzo teaho.) (2)
- 2.2.9 A tsho ngo tea ngauri Ngeletshedzo u khou itelwa tshikwekwe ngeno hu ene o fhurwaho tshelede i si na vhukono nahone hu si na tshe a khakha.✓✓ (2)

[35]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA A: 35

KHETHEKANYO YA B: DIRAMA

MBUDZISO 3: FINDINKODO – TT Mudau

- 3.1.1 Muthumukhulu. ✓ (1)
- 3.1.2 A khou bvelela nga tshifhinga tsha zwino. ✓ (1)
- 3.1.3 Lihoro la Lushaka na la Madimokirati. ✓✓ (2)
- 3.1.4 Ndi swaart gevaar. ✓✓ (2)
- 3.1.5 Vha vhonele vhe muanewa wa zwinalagudu. ✓✓ (2)
- 3.1.6 Ndi musi Muthumukhulu a tshi ita vhukonani na vhatshena vhe vha valela vharema tshitangadzimeni. ✓✓ (2)
- 3.1.7 Ndi u vhona vharema vha tshi vhofoholowa nahone vhe na pfanelo dzotho dzo teaho. ✓✓ (2)
- 3.1.8 Ndi u vha tsikeledza uri vha si bvelele. ✓✓ (2)
- 3.1.9 A tsho ngo tea ngauri a hu na muthu o no tea u kandekanyelwa pfanelo dzawe. ✓✓ (2)
- 3.1.10 Ee, dzo bvedza zwivhuya.
- Nyito dzo disa mbofholowo. ✓
- Vharema vho dzhia muvhuso. ✓
- Vhurangaphanda ndi ha thanganyelo. ✓
(Na dziwe phindulo dzi pfallaho.) MBILI (2)

NA

- 3.2.1 Ndi Muthumukhulu. ✓ (1)
- 3.2.2 Nzudzanyo ndi ya uri miwaha miraru i daho muthusa phuresidennde u do vha muthihi. ✓✓ (2)
- 3.2.3 Kha ndayotewa. ✓✓ (2)

- 3.2.4 Khudano i khou vhangwa ngauri vha lihora la Lushaka a vha khou toda Madimokirati kha u vha tshipida tsha muvhuso.✓✓ (2)
- 3.2.5 C/zwi do durela shango.✓ (1)
- 3.2.6 Ndi ngauri o hangwela vhatshena naho vho mu tambudza.✓✓ (2)
- 3.2.7 Zwo tea ngauri vho tambudzwa nga vhatshena/Vho vha vha khou lwela pfanelo dzavho.✓✓ (2)
- 3.2.8 Muñwali u khou ri funza uri vhatu vha tea u dilwela arali vha tshi khou tambudziwa.✓✓ (2)
- 3.2.9 - Ndi vhona zwo tea ngauri vho vha vha tshi khou toda di nangela vhurangaphanda.✓
- Vho vha si tsha toda u vhuswa nga vhatshena.✓
- Vho vha vho neta u tsikeledzwa nga vhatshena.✓
(Na dziñwe phindulo dzi pfallaho.) (3)

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA B: 35

KHETHEKANYO YA C: NGANEAPFUFHI

ZWA VHUTSHILO – NA Milubi NA LL Mafenya

MBUDZISO 4:

4.1 'WO MU NONELA' – LL Mafenya

- 4.1.1 Ndi vhana vha tshikolo.✓ (1)
- 4.1.2 Ndi Thathani.✓ (1)
- 4.1.3 U khou tōḁa u wanulusa vhungoho ha uri mufumakadzi wawe u kha vhufarekano na muiwe munna.✓✓ (2)
- 4.1.4 O vha a sa tōḁi musadzi wawe a tshi ḁivha uri o no pfa nga vhuḁa vhune a vha khaho.✓✓ (2)
- 4.1.5 Ndi muanewa a sa fhulufhedzei kha zwa lufuno.✓✓ (2)
- 4.1.6 Ndi ngauri munna wawe u tḁa e mushumoni.✓✓ (2)
- 4.1.7 O vha a tshi khou itela u wanedza mufumakadzi wawe na mufarekano.✓✓ (2)
- 4.1.8 Ndi ya u bvisela khagala uri vhaḁwe vhafumakadzi a vha fhulufhedzei kha mbingano dzavho.✓✓ (2)
- 4.1.9 - Ndi ya u kaidziwa nga vhahulwane kha vhuḁifari hawe.
- U ya kha vhashumelavhapo u wana thuso.
- Thuso i bvaho kha vhafunzi kana vhomme vhahulwane kerekeni.
(Na dziḁwe phindulo dzo teaho.)✓✓✓ (3)

NA

4.2 NDI A PUTEDZA HA ITEA DEMBE – NA Milubi

- 4.2.1 Khii ya u vula vothi ḁa nḁu.✓ (1)
- 4.2.2 Ndi u ḁangavhedza.✓✓ (2)
- 4.2.3 Vho vha vha tshi khou tōḁou vhona muthu ane a ḁo vhuisa mufumakadzi wawe.✓✓ (2)
- 4.2.4 Ndi Vho Gideon Dimbalala ngauri mafhungo oḁhe a kwama vhone.✓✓ (2)

- 4.2.5 Ndi musi vha tshi tanga lwendo lu siho, uri vha kone u wana ngoho ya mafhungo.✓✓ (2)
- 4.2.6 U khou bvisela khagala u sa fhulufhedzea ha Vho Narina.✓✓ (2)
- 4.2.7 Ndi ene mulutanyi ngauri o funza Vho Narina zwa u didzhenisa kha zwa vhufarekano ngeno vhe na munna.✓✓ (2)
- 4.2.8 U a wanala, vha hone vhafumakadzi vhane vha tutuwedza vhaiwe u ita zwithu zwo bvaho.✓✓ (2)
- 4.2.9 - Ndo vha ndi tshi do tala Vho Narina.✓
- Ndo vha ndi tshi do vha hangwela.✓
- Ndo vha ndi tshi do vha todele thuso kha vhashumelavhapo.✓
- Ndo vha ndi tshi do vha todele vhahulwane vha vha laya.✓
(Na dziwe phindulo dzi pfalaho.) Tharu fhedzi. (3)

[18]

ṬHANGANYELO YA KHETHEKANYO YA C: 35

KHETHEKANYO YA D: VHURENDI

SHOTHODZO – TN Pholi NA TK Mkansi

MBUDZISO 5

5.1 'MBINGANO' – TN Pholi

- 5.1.1 Ndi u humbula nga ha mufunwa wawe.✓✓ (2)
- 5.1.2 Sa mafhata na miloro.✓✓ (2)
- 5.1.3 Ndi ngauri lufuno na u kondelana ndi zwa ndeme kha mbingano.✓✓ (2)
- 5.1.4 Vha a thusana u lwa na thaidzo.✓✓ (2)
- 5.1.5 A vha ambululelani zwiphiri/Vha a tsireledzana musi hu na dzithaidzo.✓✓ (2)
- 5.1.6 I khou sumbedza u awedza zwituku kha vese.✓✓ (2)
- 5.1.7 abaac.✓✓ (2)
- 5.1.8 U khou ombedzela uri kha mbingano zwithu zwothe ndi zwa munna na musadzi. ✓✓ (2)
- 5.1.9 Ndi a tendelana na murendi ngauri mbinganoni a wo ngo tea u thetshelesa zwitshela, vha tea u thusana uri hu vhe na mulalo na vhudziki.✓✓ (2)

[18]

NA

5.2 'SA MUSADZI' – TK Mkansi

- 5.2.1 Wo toka midzi mavuni.✓ (1)
- 5.2.2 Ndi dakalo.✓ (1)
- 5.2.3 Ndi liedzamuthu.✓✓ (2)
- 5.2.4 Thouni ndi ya ntha ngauri murendi u sumbedza dakalo kha u hulisa vhasadzi.✓✓ (2)

- 5.2.5 Ndi wa u tāvhanganya u khou vhona ndeme ya vhafumakadzi kha lushaka. ✓✓ (2)
- 5.2.6 Vhafumakadzi vha a kondelela naho zwi tshi konḁa u swika zwi tshi luga. ✓✓ (2)
- 5.2.7 B/thaidzo. ✓ (1)
- 5.2.8 Li bvisela khagala uri vhana vha a takala. ✓✓ (2)
- 5.2.9 Vha khou khwathisedza uri vhathu vha farwa nga ḁala. ✓✓ (2)
- 5.2.10 Ee, ndi wa ndeme ngauri mufumakadzi ndi thikho ya lushaka. Miḁa minzhi yo tikwa nga vhafumakadzi. Vhana vhanzhi vha aluwa fhasi ha vhafumakadzi ngeno vhokhotsi vho ya naḁo. ✓✓ (2)
(Na dziḁwe phidulo dzi pfalaho.) [17]

ḁHANGANYELO YA KHETHEKANYO YA D: 35
MARAGAGUḁE: 70